

Národní pedagogický institut ČR
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce
46. ročník, 2019/2020

Okresní kolo – zadání – I. kategorie

přidělené soutěžní číslo	body		
	gramatika	sloh	celkem

Jméno a příjmení:

1. Přečtěte si následující souvětí:

Za zmínku snad stojí, že postava Velkého vezíra nahradila v novějších zpracováních určeným pro děti Aladinova strýce, kouzelníka z Maghrebu.

a) Podtrhněte slovo, které je v souvětí užito v nenáležitém tvaru, a napište jeho náležitý tvar.

b) Zakroužkujte tvrzení, které odpovídá významu zadaného souvětí. Je-li více možností, zakroužkujte všechny.

i. *V novějších zpracováních pro děti nahradil Aladinův strýc Velkého vezíra, kouzelníka z Maghrebu.*

ii. *Velký vezír nahradil v novějších zpracováních pro děti Aladinova strýce a kouzelníka z Maghrebu.*

iii. *V novějších zpracováních pro děti Aladinova strýce nahradil Velkého vezíra kouzelník z Maghrebu.*

iv. *V novějších zpracováních nahradil kouzelník z Maghrebu Velkého vezíra a děti Aladinova strýce.*

v. *V novějších zpracováních pro děti byl kouzelník z Maghrebu, Aladinův strýc, nahrazen Velkým vezírem.*

vi. *V novějších zpracováních pro děti Aladinova strýce nahradil Velký vezír kouzelníka z Maghrebu.*

vii. *Aladinův strýc, kouzelník z Maghrebu, byl v novějších zpracováních pro děti nahrazen Velkým vezírem.*

2. Napište smysluplný souvislý text o 5 souvětích tak, abyste v něm použili co nejvíce různých tvarů zájmena *jenž*. Za různé v tomto případě považujeme tvary, které mají různou formu, tj. např. *jehož* a *jejž*. Pro splnění úkolu stačí 8 různých tvarů v kterémkoliv pádu, čísle a rodě. Tvary podtrhněte, souvětí očísľujte.

3. Přečtěte si následující větu z e-mailu adresovaného kamarádům:

Píšu jen rychle za sebe několik tipů na výlety po okolí: strakonický hrad, písecký most nebo blatenský vodní zámek.

a) Předložkové spojení *za sebe* je možné v uvedené větě chápat dvěma způsoby. Popište je.

1. význam:

2. význam:

b) Slovo *tip* se sice vyslovuje stejně jako slovo *typ*, liší se však od něj významově. Použijte slovo *typ* ve větě tak, aby v ní byl zřetelný jeho význam. Tento význam vysvětlete.

Příklad užití slova *typ*:

.....

Jeho význam:

.....

4. Přečtěte si recept na dýňovou polévku:

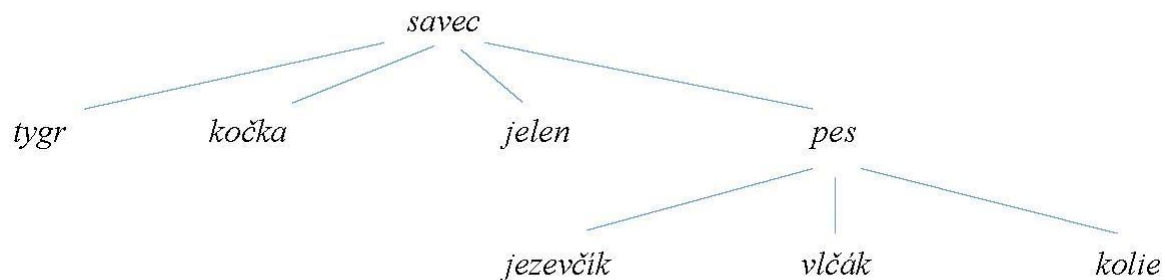
Dýni rozkrájíme na menší kousky. V hrnci na horkém oleji osmahneme nadrobno nakrájenou cibuli. Přidáme dýni a ještě chvíličky vše smažíme, až se suroviny rozvoní. Zalijeme studenou vodou tak, aby byla zelenina zcela ponořena, promícháme a vaříme na mírném plameni, dokud dýně nezměkne (cca 20 minut). Poté stáhneme hrnec z plamene, přilejeme do něj smetanu na vaření, podle chuti osolíme, opepříme a rozmixujeme obsah hrnce tyčovým mixérem. Pokud podle vás polévka příliš zhoustla, zředte ji vodou a ještě chvíli povařte.

a) Slovesné tvary užívané v textu se liší v kategorii osoby. Vypište je do příslušných řádků následující tabulky a u každé skupiny vysvětlete, co zde použitá slovesná osoba vyjadřuje, proč autor u dané skupiny tvarů užívá právě ji.

Osoba	Slovesné tvary	Význam v zadaném textu
1.		
2.		
3.		

b) Vypište z textu souvětí, které by bylo možné vypustit, aniž by text přestal plnit svůj základní účel.

c) Mezi některými podstatnými jmény použitými v textu lze určit vztahy významové nadřazenosti, podřazenosti a souřadnosti. Najděte je a uspořádejte je do grafu počínaje slovem s nejširším významem obdobně, jako je tomu v následujícím příkladu:



d) i. Vypište z textu slovesa, která mají předponu *roz-*, a rozdělte je do dvou skupin podle toho, jaký význam v nich předpona vyjadřuje. U každé skupiny tento význam charakterizujte.

Skupina A:

Skupina B:

ii. Ke každé skupině připište jedno další sloveso, v němž má předpona *roz-* daný význam, a toto sloveso užiňte ve větě nebo souvětí.

Skupina A:

Skupina B:

iii. Najděte víceznačné sloveso, které je možno zařadit do obou skupin, a užíjte ho ve větách nebo souvětích tak, aby byly oba jeho významy dobře patrné.

Skupina A:

Skupina B: